

JOGI ALAPTAN

Dr.Monori Gábor

egyetemi adjunktus

Jogbölcseleti és Társadalomelméleti Tanszék

9.1. Az állam fogalma:

- olyan szervezet, amely a területén élő népesség felett főhatalmat gyakorol
- fentiek alapján az állam fogalmának három alkotóeleme van:
 - > 1. Terület
 - > 2. Népesség
 - > 3. Főhatalom (szuverenitás)

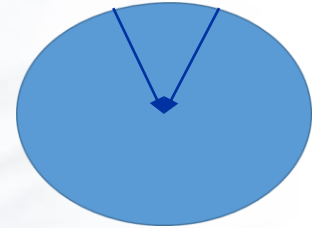
9.2. Az államterület

- korábban az államterület a földfelszín államhatárok által körülvett része volt
- napjainkban az államterület egy 3 dimenziós tér, amelynek egyrészt a föld belseje, másrészt a légtér felé, valamint a föld felszínén is kiterjedése van

9. AZ ÁLLAM FOGALMA ÉS AZ ÁLLAMTERÜLET

9.2. Az államterület

- 1. kiterjedése lefelé:
 - › a Föld középpontjáig levetített síkok közötti terület
- 2. felfelé:
 - › a levegő felhajtó erejével működő repülőgép maximális repülési magassága, azaz a Kármán- vonal (100km magasság)
- 3. a föld felszínén:
 - › megkülönböztetünk szárazföldi és vízi államterületet

9. AZ ÁLLAM FOGALMA ÉS AZ ÁLLAMTERÜLET

9.2. Az államterület

- speciális államterületek (fikciók):
 - > úszó államterület
 - > repülő államterület

9.3. Államhatár:

- elválasztja egyrészt az államokat egymástól, másrészt pedig elválasztja az adott országot a minden állam által használható egyéb területektől, így a világúrtól, a nyílt tengertől
- államhatár típusai:
 - > természetes államhatár
 - > mesterséges államhatár

10.1. Az állam népeességéről két értelemben lehet beszélni:

- 1. jogi értelemben vett népeesség:
 - › ide az adott ország állampolgárai tartoznak, akiket sajátos jogok és kötelezettségek fűznek államukhoz.
- 2. tényleges értelemben vett népeesség:
 - › adott időben az ország területén tartózkodó személyek összessége (belföldiek, külföldiek, menekültek, hontalanok)

10.2. Az állampolgársági jogviszony tartalma

- 1. aktív státusz:
 - › az állami tevékenységben való részvétel, mely a demokráciákra jellemző
- 2. passzív státusz:
 - › az állammal szembeni kötelezettségek teljesítésére utal
- 3. negatív státusz:
 - › az állampolgárok állami parancsok alóli mentességét, azaz szabad egyéni tevékenységüket jelenti
- 4. pozitív státusz:
 - › valamely tevékenység igénylése az államtól, pl. a bírói úton történő jogvédelem

10.3. A magyar állampolgárság jellemzői (1993. évi LV. Tv.)

- az állampolgárság keletkezésének alapelvei:
 - > ius sanguinis: a vérségi elv
 - > ius soli: területi elv
- az állampolgárság megszerzésének módjai:
 - > 1. Honosítás
 - > 2. Visszahonosítás
 - > 3. Nyilatkozattétel

11.1. Az állam szuverenitásáról két értelemben lehet beszélni:

- 1. belső szuverenitás (summa potestas):
 - › az adott országon belül nincs olyan szervezet, amely nagyobb hatalommal rendelkezne, mint az állam (azaz az államot illeti meg a főhatalom), amely alapján megalkothatja alkotmányát, jogrendjét és rendelkezhet a legális kényszer monopóliumával
- 2. külső szuverenitás (aequalis potestas):
 - › az állam nemzetközi jogi jogképességét és függetlenségét jelenti, amely alapján a nemzetközi életben, mint a nemzetközi jog alanya vesz részt (pl. nemzetközi szerződéseket köthet)

11.2. Nemzeti szuverenitás:

- sokáig szinonim fogalomként használták az állami szuverenitással
- a nemzeti szuverenitás a nemzet önrendelkezési jogát jelenti, amely alapján dönthet arról hogy
 - › belép-e egy államalakulatba
 - › kilép-e egy államalakulatból
 - › önálló államot alkot-e

11.3. Népszuverenitás:

- Jean-Jacques Rousseau
- minden hatalom birtokosa nép, amely hatalmát közvetlenül (népszavazás), vagy közvetve (választott tisztségviselői útján) gyakorolja

fejezet vége

